

EUROOPAN NEUVOSTO

MINISTERIKOMITEA

Ministerikomitean suositus Rec(2003)4 jäsenvaltioille yhteisistä korruption vastaisista säännöistä puolue- ja vaalirahoituksessa

(Hyväksytty ministerikomiteassa 8. huhtikuuta 2003 ministerien sijaisten 835. kokouksessa)

Ministerikomitea, joka Euroopan neuvoston perussäännön artiklan 15.b mukaisesti,

katsoo, että Euroopan neuvoston tavoitteena on pyrkiä entistä suurempaan yhtenäisyyteen jäsenten kesken,

katsoo, että poliittiset puolueet ovat perustavanlaatuinen osa demokraattista valtiojärjestelmää ja kansalaisten poliittisen tahdon keskeinen ilmaisuväylä,

katsoo, että puolue- ja vaalirahoitusta tulisi säännellä kaikissa jäsenvaltioissa korruption torjumiseksi ja ehkäisemiseksi,

on vakuuttunut, että korruptio on merkittävä uhka oikeusvaltiolle, demokratialle, ihmisoikeuksille, tasa-arvolle ja yhteiskunnalliselle oikeudenmukaisuudelle ja että se jarruttaa taloudellista kehitystä, vaarantaa demokraattisten instituutioiden vakauden ja heikentää yhteiskunnan moraalista perustaa,

ottaa huomioon Euroopan oikeusministerien Valettassa vuonna 1994 pidetyn 19. ja Prahassa vuonna 1997 pidetyn 21. konferenssin hyväksymät suositukset,

ottaa huomioon ministerikomitean vuonna 1996 hyväksymän korruption vastaisen toimintaohjelman,

Strasbourgissa 10.–11. lokakuuta 1997 pidetyn Euroopan neuvoston valtion ja hallitusten päämiesten toisen huippukokouksen hyväksymän julistuksen ja toimintasuunnitelman mukaisesti,

ottaa huomioon ministerikomitean 6. marraskuuta 1997 hyväksymän päätöslauselman (97) 24 koskien kahtakymmentä korruptionvastaisen taistelun ohjaavaa periaatetta sekä erityisesti periaatteen 15, jolla pyritään edistämään korruptiota ehkäisevien sääntöjen käyttöönottoa puolue- ja vaalirahoituksessa,

ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 22. toukokuuta 2001 hyväksymän puoluerahoitusta koskevan suosituksen 1516 (2001),

Madridissa 28.–30. lokakuuta 1998 pidetyn korruptiontorjuntaviranomaisten 3. eurooppalaisen konferenssin vaikutusvallan väärinkäyttöä ja laitonta puoluerahoitusta koskevien päätelmien valossa,

palauttaa mieliin, miten tärkeää Euroopan neuvostoon kuulumattomien maiden osallistuminen korruption vastaiseen toimintaan on, ja toivottaa tervetulleeksi näiden arvokkaan panoksen korruption vastaisen toimintaohjelman täytäntöönpanossa,

ottaa huomioon Euroopan neuvoston korruption vastaisen toimielimen (Group of States against Corruption, GRECO) perustamista koskevan laajennetun osittaissopimuksen hyväksyvän päätöslauselman (98) 7 sekä päätöslauselman (99) 5, jolla perustetaan Euroopan neuvoston korruption vastainen toimielin (GRECO), joka pyrkii parantamaan jäsenvaltioidensa valmiuksia korruption vastaisessa taistelussa seuraamalla näiden tällä alueella tekemien sitoumusten noudattamista,

on vakuuttunut, että yleisen tietoisuuden lisääminen korruption torjunnasta ja ehkäisystä puolerahoituksessa on välttämätöntä demokraattisten instituutioiden hyvän toiminnan turvaamiseksi,

suosittelee, että jäsenvaltioiden hallitukset ottavat kansalliseen lainsäädäntöönsä tämän suosituksen liitteessä mainittujen yhteisten sääntöjen mukaisia määräyksiä korruption torjunnasta puolue- ja vaalirahoituksessa, sikäli kuin valtioilla ei ole jo erityisiä lakeja, menettelyjä tai muita järjestelmiä, jotka tarjoavat tehokkaan ja hyvin toimivan vaihtoehdon, ja kehottaa Euroopan neuvoston korruption vastaista toimielintä (GRECO) seuraamaan tämän suosituksen täytäntöönpanoa.

Liite

Yhteiset korruption vastaiset säännöt puolue- ja vaalirahoituksessa

I. Poliittisten puolueiden ulkopuoliset rahoituslähteet

Artikla 1 Julkinen ja yksityinen tuki poliittisille puolueille

Sekä valtiolla että sen kansalaisilla on oikeus tukea poliittisia puolueita.

Valtion tulisi tukea poliittisia puolueita. Valtion tuen tulisi olla määrältään kohtuullista. Valtion myöntämä tuki voi olla taloudellista.

Valtion tukeen tulisi soveltaa objektiivisia, tasapuolisia ja kohtuullisia jakoperusteita.

Valtioiden tulisi varmistaa, että valtion ja/tai kansalaisten antama tuki ei vaaranna poliittisten puolueiden riippumattomuutta.

Artikla 2 Poliittiselle puolueelle tehdyn lahjoituksen määritelmä

Lahjoitus tarkoittaa mitä tahansa tarkoituksellista tekoa, jonka tavoitteena on tukea poliittista puoluetta joko rahallisesti tai muulla tavoin.

Artikla 3 Lahjoituksiin sovellettavat yleiset periaatteet

a. Valtioiden tulisi poliittisille puolueille tehtävien lahjoitusten valvomiseksi säätää erityismääräyksiä, joilla

- estetään eturistiriidat
- varmistetaan lahjoitusten läpinäkyvyys ja estetään salaiset lahjoitukset
- estetään poliittisten puolueiden saattaminen epäedulliseen valoon
- varmistetaan poliittisten puolueiden riippumattomuus.

b. Valtioiden tulisi:

- 1) huolehtia, että lahjoitukset ja varsinkin tietyn määrällisen rajan ylittävät lahjoitukset ovat julkisia,
- 2) harkita poliittisille puolueille tehtävien lahjoitusten määrällisiä rajoituksia,
- 3) ryhtyä toimiin, joilla estetään asetettujen määrällisten rajoitusten kiertäminen.

Artikla 4 Lahjoitusten verovähennyskelpoisuus

Verolainsäädännössä voidaan sallia poliittisille puolueille tehtyjen lahjoitusten verovähennyskelpoisuus. Vähennyskelpoisuuden tulisi olla rajattu.

Artikla 5 Oikeushenkilöiden tekemät lahjoitukset

a. Lahjoituksia koskevien yleisten periaatteiden lisäksi valtioiden tulisi säätää, että

- 1) oikeushenkilöiden poliittisille puolueille tekemät lahjoitukset merkitään oikeushenkilöiden kirjanpitoon ja että
- 2) lahjoituksista ilmoitetaan oikeushenkilöiden osakkeenomistajille, osakkaille tai muille jäsenille.

b. Valtioiden tulisi ryhtyä toimiin, joilla rajoitetaan, estetään tai muutoin tarkoin säädellään julkishallinnon tavarantoimittajina tai palveluntarjoajina toimivien oikeushenkilöiden tekemiä lahjoituksia.

c. Valtioiden tulisi kieltää valtion määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä tai muita julkisoikeudellisia yhteisöjä tekemästä lahjoituksia poliittisille puolueille.

Artikla 6 Lahjoitukset poliittisia puolueita lähellä oleville tahoille

Poliittisille puolueille tehtäviä lahjoituksia koskevia määräyksiä tulisi soveltaa, artiklan 4 tarkoittamaa verovähennyskelpoisuutta lukuun ottamatta, soveltuvin osin myös kaikkiin suoraan tai epäsuorasti poliittisiin puolueisiin liittyviin tai muulla tavoin niiden määräysvallassa oleviin oikeushenkilöihin.

Artikla 7 Ulkomaisten lahjoittajien lahjoitukset

Valtioiden tulisi erityisesti rajoittaa, kieltää tai muutoin säädellä ulkomaisten lahjoittajien lahjoituksia.

II. Vaaliehdokkaiden ja vaaleilla valittavien viranhaltijoiden vaalirahoituslähteet

Artikla 8 Rahoitusta koskevien määräysten soveltaminen ehdokkaiden ja vaaleilla valittavien viranhaltijoiden vaalirahoitukseen

Puoluerahoitusta koskevia määräyksiä tulisi soveltuvin osin soveltaa:

- vaaliehdokkaiden vaalikampanjoiden rahoitukseen,

- vaaleilla valittujen edustajien poliittisen toiminnan rahoitukseen.

III. Vaalikampanjoiden kustannukset

Artikla 9 Kampanjakustannuksia koskevat rajoitukset

Valtioiden tulisi harkita keinoja, joilla estetään poliittisten puolueiden kohtuuttomat rahoitustarpeet, esimerkiksi asettamalla vaalikampanjoiden kustannuksia koskevia rajoituksia.

Artikla 10 Kulutositteet

Valtioiden tulisi edellyttää, että vaalikampanjan kaikista suorista ja epäsuorista kuluista pidetään kirjaa puolue-, ehdokasluettelo- ja ehdokaskohtaisesti.

IV. Avoimuus

Artikla 11 Kirjanpito

Valtioiden tulisi edellyttää, että poliittisilla puolueilla ja artiklassa 6 mainituilla niihin liittyvillä tahoilla on asianmukainen kirjanpito. Poliittisten puolueiden tulisi esittää konsernitilinpäätös, johon myös artiklassa 6 mainittujen tahojen tilinpäätös soveltuvin osin sisältyy.

Artikla 12 Lahjoitusten kirjaaminen

a. Valtioiden tulisi edellyttää, että poliittisen puolueen kirjanpidossa eritellään kaikki puolueen saamat lahjoitukset sekä niiden luonne ja arvo.

b. Jos lahjoituksen arvo ylittää tietyn määrän, se tulisi yksilöidä kirjanpitoaineistossa.

Artikla 13 Tilinpäätöksen esittäminen ja julkistaminen

a. Valtioiden tulisi edellyttää, että poliittiset puolueet esittävät artiklan 11 tarkoittaman tilinpäätöksen säännöllisesti vähintään kerran vuodessa artiklassa 14 mainitulle riippumattomalle viranomaiselle.

b. Valtioiden tulisi edellyttää, että poliittiset puolueet julkistavat artiklan 11 tarkoittaman tilinpäätöksen säännöllisesti vähintään kerran vuodessa tai ainakin kirjanpidosta laaditun yhteenvedon, joka sisältää soveltuvin osin artiklassa 10 ja artiklassa 12 vaaditut tiedot.

V. Valvonta

Artikla 14 Riippumaton valvonta

a. Valtioiden tulisi järjestää puolue- ja vaalirahoituksen riippumaton valvonta.

b. Riippumattomaan valvontaan tulisi kuulua poliittisten puolueiden kirjanpidon ja vaalikulujen valvonta sekä niiden esittäminen ja julkistaminen.

Artikla 15 Erityishenkilöstö

Valtioiden tulisi edistää oikeuslaitoksen, poliisin ja muun henkilöstön erikoistumista laittoman puolue- ja vaalirahoituksen torjuntaan.

VI. Seuraamukset

Artikla 16 Seuraamukset

Valtioiden tulisi huolehtia siitä, että puolue- ja vaalirahoitusta koskevien määräysten rikkominen johtaa tehokkaisiin, oikeasuhtaisiin ja yleisestäviin seuraamuksiin.